

UCHWAŁA NR XXXVI/696/17

RADY MIASTA KATOWICE

z dnia 2 lutego 2017 r.

w sprawie nadania placowi położonemu na terenie miasta Katowice nazwy "Skwer Szwoleżerów"

Na podstawie art. 18 ust. 1 w związku z art. 6 i 7 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r., poz. 446 z późn. zm.)

**Rada Miasta Katowice
uchwała:**

§1. 1. Nadać nazwę "Skwer Szwoleżerów" placowi położonemu w Katowicach w rejonie Al. Księżnej Jadwigi Śląskiej oraz budynków przy ul. Tysiąclecia 88, 90 i 92 na Osiedlu Tysiąclecia.

2. Plac, o którym mowa w ust. 1 usytuowany jest na działce nr 12/5 karta mapy 18 obręb Tysiąclecie będącej własnością Miasta Katowice w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych i prawnych. Jego usytuowanie ilustruje szkic sytuacyjny, stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

3. Informacja historyczna o nazwie placu stanowi załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierzyć Prezydentowi Miasta Katowice.

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miasta
Katowice

Krystyna Siejna

SKWER SZWOLEŻERÓW

Szwolężerowie –formacja wojskowa lekkiej kawalerii, tzw. lekkokonnii (fr.*cheval-légers*), po raz pierwszy stworzona we Francji w XVI wieku. Polskie formacje wojskowe tego typu powstały dopiero na początku XIX wieku, jako oddziały wojskowe przy armii francuskiej w czasach napoleońskich.

W kwietniu 1807 roku został sformowany elitarny 1 Pułk Lekkokonny (Polski) Gwardii Cesarskiej (pułk szwoleżerów-lansjerów), wchodzący w skład Gwardii Cesarskiej Napoleona I Bonaparte. Jego pierwszym dowódcą został Wincenty Krasieński. 1 Pułk składał się z 4 szwadronów i 8 kompanii, a w 1813 roku liczył prawie dwa tysiące żołnierzy. W 1808 roku szwoleżerowie zostali wysłani do Hiszpanii, gdzie wstawili się w trakcie szarży na przełęczy Samosierra, dowodzeni przez Jana Kozielulskiego. Wygrana przez Polaków bitwa pozwoliła Bonapartemu na dalszą ofensywę w kierunku Madrytu. Szwolężerowie brali udział w kolejnych walkach w Hiszpanii, a następnie w 1809 roku w wojnie francusko-austriackiej (m.in. w bitwach pod Essling i Wagram), a także eskortowali Napoleona w jego podróżach po Cesarstwie Francuskim. Główną kwaterą 1 Pułku było miasto Chantilly. Żołnierze uczestniczyli w kampanii moskiewskiej Napoleona w 1812 roku, a także w późniejszych bitwach pod Lützen. Budziszynem i Reichenbach (1813 rok) oraz w tzw. bitwie narodów pod Lipskiem w tym samym roku. Pułk uczestniczył w walkach obronnych we Francji w 1814 roku, a po abdykacji Napoleona stał się częścią nowotworzonej armii Królestwa Polskiego. Jednak część wojskowych udała się wraz z cesarzem francuskim na Elbę, a około 220-osobowy oddział towarzyszył mu podczas tzw. stu dni w 1815 roku.

Kolejne oddziały polskich szwoleżerów powstały dopiero w czasie odradzania się Polski po I wojnie światowej. Do tradycji 1 Pułku Gwardii Cesarskiej nawiązywał 1 Pułk Szwolężerów Józefa Piłsudskiego, utworzony w 1918 roku. 2 szwadron Pułku pełnił funkcję straży przybocznej Prezydenta RP. Żołnierze Pułku brali udział w walkach polsko-ukraińskich w 1919 roku, a następnie w wojnie polsko-bolszewickiej (walki z armią konną pod dowództwem Siemiona Budionnego, udział w bitwie warszawskiej w 1920 roku). W okresie pokoju szwoleżerowie 1 Pułku stacjonowali w Warszawie. We wrześniu 1939 roku weszli w skład Armii „Modlin” i brali udział w wojnie obronnej.

W 1918 roku z dawnego 2 Pułku Ułanów Legionowych stworzono 2 Pułk Szwolężerów Rokitniańskich, sformowany w Krakowie. Już w listopadzie 1918 roku oddziały walczyły w Galicji Wschodniej przeciwko oddziałom ukraińskim. Część szwadronów operowała w 1919 roku na terenie Śląska Cieszyńskiego, podczas walk polsko-czeskich. Żołnierze Pułku uczestniczyli w przejmowaniu Pomorza Gdańskiego przez administrację polską, a w 1920 roku – w walkach z bolszewikami na froncie ukraińskim. W czasie pokoju pułk stacjonował na Pomorzu. Brał udział w wojnie obronnej we wrześniu 1939 roku m.in. w bitwie nad Bzurą.

W lipcu 1920 roku sformowano 201 Ochotniczy Pułk Szwolężerów, który uczestniczył w bitwie warszawskiej. Za zasługi i poświęcenie żołnierzy Józef Piłsudski nadał mu nazwę „3 Pułk Szwolężerów”, który od 1921 roku funkcjonował pod nazwą 3 Pułk Szwolężerów Mazowieckich. We wrześniu 1939 roku pułk operował na Podlasiu i w Prusach Wschodnich.

Nazwa „Szwolężerów” ma pewną tradycję historyczną na obecnym osiedlu Tysiąclecia. Nazwana na ich cześć ulica istniała w okolicach dzisiejszej ulicy Ułańskiej, w czasie przynależności tego terenu do Chorzowa.

Opracował: Michał Bulsa
Muzeum Historii Katowic